

ARVIOINTIKERTOMUS 2019

Illomantsin kunta

Tarkastuslautakunta

ARVIOINTIKERTOMUS 2019

Sisällysluettelo:

○ 1. Tarkastuslautakunta ja sen toiminta.....	2
○ 2. Tilintarkastus.....	3
○ 3. Vuoden 2018 arviointikertomuksen aiheuttamat toimenpiteet.....	3
○ 4. Toiminnallisten taloudellisten tavoitteiden toteutuminen.....	4
○ 4.1. Talousarvio ja –suunnitelma.....	4
○ 4.2. Toiminnan tavoitteet ja toteutuminen.....	5
○ 4.3. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta.....	6
○ 4.4. Kuntakonserniin kuuluvien yhtiöiden tavoitteet ja niiden toteutuminen.....	6
○ 4.5. Kunnanhallitus.....	9
○ 4.6. Hyvinvointilautakunta.....	9
○ 4.7. Kuntaympäristölahtakunta.....	10
○ 4.8. Investointitavoitteet ja niiden toteutuminen.....	11
○ 5. Henkilöstöraportti 2019.....	12
○ 6. Hyvinvointikertomuksen vuosittainen raportointi 2019.....	13
○ 7. Talousarvio ja –suunnitelma.....	13
○ 7.1. Kunnan taloudellisen aseman kehittyminen.....	14
○ 7.2. Ilomantsin kunnan talouden tunnusluvut.....	16
○ 8. Vaikuttamistoimielimet.....	17
○ 9. Sosiaali- ja potilasasiamiesselvitys.....	17
○ 10. Jaostot, toimikunnat ja työryhmät.....	19
○ 10.1. Liikennetyöryhmä.....	19
○ 10.2. Sisäilmatyöryhmä.....	20
○ 11. Viranhaltijapäätökset.....	20
○ 12. Aloitteet.....	21
○ 13. Tarkastuslautakunta tuo esille seuraavat asiat.....	21
○ 14. Loppusanat.....	22

JOHDANTO

1 Tarkastuslautakunta ja sen toiminta

Kunnanvaltuuston valitseman tarkastuslautakunnan tehtävänä on kunnan talouden tarkastuksen ja arvioinnin järjestäminen ja kuntakonsernin tarkastusten yhteen sovittaminen. Sen tulee 121§ mukaan arvioida kunnanvaltuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista sekä kiinnittää huomiota toiminnan, toimintatapojen sekä palvelujen järjestämisen tarkoituksenmukaisuuteen. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää. Tarkastuslautakunta valvoo sidonnaisuus-ilmoitusvelvollisuuden toteutumista ja on velvollinen saattamaan sidonnaisuusilmoitukset valtuustolle tiedoksi.

Tarkastuslautakuntaan kuuluu seitsemän jäsentä, joista puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan on oltava valtuutettuja. Tarkastuslautakunnan jäsenten ilmoittamat esteellisyudet on otettu huomioon tarkastuslautakunnan työskentelyssä: Juha-Matti Sallinen on hyvinvointilautakunnan jäsen, kunnanvaltuuston jäsen Risto Ikonen on kuntaympäristölautakunta jäsen ja Pogostan Vuokratalot Oy/Hallituksen jäsen. Eija Hiltunen on kuntaympäristölautakunnan varajäsen.

Tarkastuslautakunnan jäseninä ja heidän henkilökohtaisina varajäseninä ovat kertomusvuonna 2019 toimineet:

Jäsen:

Risto Ikonen, puheenjohtaja, esittelijä
 Juha-Matti Sallinen, varapuheenjohtaja
 Eija Hiltunen
 Silja Jeskanen
 Sirpa Möller
 Ville Rask (syksyyn 2019 saakka)
 Kalevi Mielonen (11.11.2019 alkaen)
 Taisto Vanhanen

Varajäsen:

Taisto Hassinen
 Merja Kukkonen
 Kirsi von Gross
 Toivo Määttänen
 Pekka Kymäläinen
 Kalevi Mielonen
 Antti Lautanen
 Kaija Ikonen

Sihteerinä on toiminut tilintarkastusyhteisön edustaja. (KPMG Julkishallinnonpalvelut Oy). Arvioinnin perustana ovat olleet kunnanvaltuuston talousarviossa ja toimintasuunnitelmassa hyväksymät toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet sekä kunnanvaltuuston hyväksymä vuoden 2019 tilinpäätös ja henkilöstöraportti.

Vuoden 2019 toiminnan arviointia varten lautakunta on seurannut systemaattisesti lautakuntien ja kunnanhallituksen toimintaa saamiensa tietojen puitteissa. Tarkastuslautakunta on kokoontunut kertomusvuoden 2019 aikana 10 kertaa.

Arviointivuonna 2019 lautakunta on kuullut seuraavia henkilöitä:

- 21.01 Pogostan vuokratalot, Markku Lappalainen,
- 18.02. Teknisen johtaja Jarmo Saastamoinen
- 18.03 Teknisen esimies Henri Mustonen
- 18.02 Varhaiskasvatuksen esimies Iiris Kyykallio
- 17.04. Kunnanjohtaja Marjut Ahokas ja hallintojohtaja Pasi Ruohutla (Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen esittely)
- 13.05 Pogostan koulun rehtori Rauni Kolehmainen
- 21.11 Ympäristösihteeri Esko Pirinen

Vuoden 2019 katselmukset:

21.11.2019 KIRJASTO

Tarkastuslautakunta totesi kirjastossa vieraillessaan, että kirjasto tarjoaa laadukkaat palvelut kuntalaisille. Kirjasto tekee yhteistyötä muun maakunnan kanssa. Maakunnan kirjastoilla on yhteinen kokoelma mutta erilliset budjetit. Omatoimitila tulee osaksi kirjaston toimintaa.

Kirjojen määrärahat ovat jonkun verran laskeneet, ja samalla kirjojen hinnat ovat nousseet. Kirjahankintoja tehdään noin 1500 nidettä vuodessa ja kirjasto pyrkii poistetaan sama määrä. Kuntalaiset ovat kiitettävästi löytäneet kirjaston digitointipisteen. Kirjasto järjestää verkkoluentoja, joiden osallistujamäärä on ollut keskimäärin 15 henkilöä. Henkilöstöä kirjastossa oli kuusi, kaksi kokopäiväistä ja neljä osa-aikaista.

2 Tilintarkastus

Ilomantsin kunnan tilintarkastajana jatkaa tilintarkastusyhteisö KPMG Oy Ab. Sopimus sisälsi 2 optiovuotta, jotka otettiin käyttöön. Ilomantsin kunnan vastuunalaisena tilintarkastajana on toiminut JHT, HT Kirsi Sova. Tilintarkastaja on esittänyt tilintarkastussuunnitelman tarkastuslautakunnalle 17.10.2019.

Tilintarkastaja on selostanut tarkastustyönsä etenemistä lautakunnan kokouksissa, saattanut esille tulleita asioita tarvittaessa suoraan ao. viranhaltijoiden tietoon sekä toimittanut tarkastuslautakunnalle muistiot tarkastustyöstä.

Tilintarkastaja on antanut kuntalain 125 §:n mukaisen tilintarkastuskertomuksen 3.6.2020.

3 Vuoden 2018 arviointikertomuksen aiheuttamat toimenpiteet

Tarkastuslautakunta hyväksyi vuoden 2018 arviointikertomuksen 13.06.2019 § 44. Kunnanvaltuusto käsitteli kokouksessaan 20.06.2019 § 15 vuoden 2018 arviointikertomuksen.

Hallintokuntien arviointikertomuksen käsittely:

Tarkastuslautakunnalle ei ole toimitettu valtuuston päätöstä palautteiden käsittelystä.

- Hyvinvointilautakunnan ja Kuntaympäristölautakunnan pöytäkirjoista ei ilmene arviointikertomuksen käsittely. Arviointikertomus ei ole ollut esillä lautakunnissa.

- Kunnanhallitus 09.09.2019 § 127

- Kunnanvaltuusto 20.06.2019 § 15

Tarkastuslautakunnan huomioita vuoden 2018 annetuista palautteista:

Kuntaympäristölautakunnan ja hyvinvointilautakunnan taholta ei ole tullut palautetta, sillä arviointikertomusta ei olla käsitelty lautakunnissa.

Kunnanhallitus selvittää paperisten kyselyiden lisäksi sähköisten Webropol-kyselyiden käyttöönoton mahdollisuutta.

4 Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen 2019

4.1 Talousarvio ja -suunnitelma

Kuntalain 110 §:ssä todetaan mm. että valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

Ilomantsin Kunnanvaltuusto hyväksyi 26.11.2018 § 42 talousarvion vuodelle 2019 ja taloussuunnitelman vuosille 2020-2021.

Taloussuunnitelmassa 2019 kunnan painopisteet olivat **elinvoima ja hyvinvointi**.

Näitä korostettiin myös uudessa kuntastrategiassa.

Elinvoiman suhteen suunnitelmassa korostettiin kunnan pyrkimyksiä tukea yrittäjyyttä.

Konkretiaa esitettiin sen suhteen miten kunta tukee yrittäjyyttä: tarjoamalla sopivia tontteja ja että lupaprosessit ovat sujuvia. Pyrkimyksenä oli teknisen hiilen tuotantolaitoksen saaminen Ilomantsiin ja tämä tavoite toteutui. Vapon aktiivihilitehtaan työt aloitettiin 2019.

Kunta osti elinvoimapalvelut uudelta Business Joensuu Oy:ltä. Business Joensuu korvaa Josek:in, jonka osakkeet kunta on myynyt. Uusi toimintamalli toimii toimintakertomuksen mukaan. Business Joensuulla oli Ilomantsissa vuoden 2019 aikana 195 yrityskontaktia. Tarkastuslautakunta toteaa,

että jatkossa voisi esimerkiksi yrittäjille tehdyn kyselyn kautta kartoittaa miten ja missä määrin yrittäjät kokevat näistä palveluista hyötyvänsä.

Selkeä yrittäjyyttä edistävä toimi kunnan puolelta on digitalisaation tukeminen. Kunta pyrki myös lisäämään työllisyyttä yhdessä yhteistyökumppaneittensa kanssa. Ilomantsin kunta on saanut vuoden Pohjois-Karjalan yrittäjäkuntapalkinnon 2019 jo kolmannen kerran. Sitä voi pitää merkinä myös kunnan onnistumisesta yrittäjyyden tukemisessa.

Taloudessa on suunnitelma tasapainottaa taloutta vuodelle 2020-2021 . Kunta onkin arvioinnissaan sen merkittävimmistä riskeistä talouden kohdalla kiinnittänyt erityistä huomiota tulojen ja menojen tasapainottamisen.

Kuntalain mukainen yhtiöittäminen saatettiin loppuun vuoden 2019 aikana. Yhtiöittämisen jälkeen kunnan rooli on peruspalvelujen järjestäjän ja tuottajan tehtävä ja yhtiöt hoitavat sen osion, jossa kilpaillaan markkinoilla.

Hyvinvoinnin suhteen taloussuunnitelmassa korostettiin kuntapalvelujen saatavuutta lähipalveluina ja sähköisessä muodossa.

Ympäristönkin tärkeyttä korostetaan suunnitelmassa. Valtio on yhä enemmän siirtämässä ympäristövalvontaa kuntien vastuulle. Tarkastuslautakunta haluaa tuoda esille huolensa siitä riittääkö kunnan resurssit riittävään ympäristövalvontaan. Ilomantsin ympäristönsuojelun valvontasuunnitelmassa 2018-2021 lukee: Suunnitelmallisen ympäristövalvonnan tarkoituksena on pyrkiä laadukkaaseen ja tehokkaaseen valvontaan, joka puuttuu epäkohtiin ajoissa. Olemassa olevilla resursseilla tämä on haasteellista ja tehokas valvonta ei toteudu riittävässä määrin.

Myös uusi **kuntastrategia** tuotiin kunnanvaltuustolle samaan aikaan talousarvion kanssa. Myös sen painopisteet olivat edellä mainittujen lisäksi omistajaohjaus, kumppanuus ja osallisuus. Strategiaa on luotu yhdessä kuntalaisten kanssa. Se julkaistiin paperisena, verkossa ja poikkeuksellisesti myös laulettuna. On positiivista, että kuntalaisia kannustetaan mukaan osallistumaan ja tiedostamaan kuntastrategian olemassaolo.

Kuntalain 113 §:n mukaan kunnan tilikausi on kalenterivuosi. Kunnanhallituksen on laadittava tilikaudelta tilinpäätös tilikautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä ja annettava se tilintarkastajien tarkastettavaksi. Tilintarkastajien on tarkastettava tilinpäätös toukokuun loppuun mennessä. Kunnanhallituksen on saatettava tilinpäätös tilintarkastuksen jälkeen valtuuston käsiteltäväksi. Valtuuston on käsiteltävä tilinpäätös kesäkuun loppuun mennessä.

Tilinpäätökseen kuuluvat tase, tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja niiden liitteenä olevat tiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus. Tilinpäätöksen tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot kunnan tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta sekä toiminnasta. Tätä varten tarpeelliset lisätiedot on ilmoitettava liitetiedoissa. Ilomantsin kunnan vuoden 2019 tilinpäätös valmistui kuntalain 113 § mukaan maaliskuun loppuun mennessä 30.3.2020 § 37.

4.2 Toiminnan tavoitteet ja niiden toteutuminen

Kunnanhallituksen 30.03.2020 hyväksymässä tilinpäätöksessä ja toimintakertomuksessa on asianmukaisesti kerrottu painopistealueiden ja kehittämiskohteiden sekä tavoitteiden toteutumisesta.

Toimintakertomuksessa tuotiin esille, että verokertymä ei ollut arvioidun mukainen. Kunnan odotus tulokseksi oli alun perin 1,6 miljoona euroa alijäämäinen, mutta kunta alensi osavuositarkastuksessaan verotuloennustettaan vielä miljoonalla eurolla ja muutti tilikauden alijäämää 2,6 miljoonan euroon. Tämä johtui ”verotuksen rytmihäiriöstä”. Taustalla oli verottaja siirtyminen yhteen veroprosenttiin ja tulorekisterin käyttöönotto. Muuten verotulot kertyivät muutetun talousarvion mukaisesti ja valtionosuudet alkuperäisen arvion mukaisesti.

Ennakoidun 2,6 miljoonan sijaan tilikauden alijäämäksi muodostui miljoona euroa. Sitä täytynee haasteellisessa tilanteessa pitää hyvänä. Kunnalla on lainaa asukasta kohti vähemmän kuin muilla 5000 asukkaan kunnilla keskimäärin. Konsernivelka on huolestuttava 3 953€ / asukas.

Kuntalain mukainen yhtiöittäminen saatettiin loppuun vuonna 2019.

Työmarkkinoilla työntekijöiden tarve ja työntekijät eivät täysin kohdanneet. Vuoden lopun työttömyysprosentti oli 16,6 %. Se on Pohjois-Karjalan keskitasoa, mutta korkeampi kuin maassa keskimäärin. Tosin työttömien määrä laski 17 henkilöllä ja sekin on positiivista.

4.3 Sisäinen valvonta ja riskienhallinta.

Toimintakertomuksen mukaan kunnassa on noudatettu voimassaolevaa lainsäädäntöä ja hyvää hallintotapaa. Kunnanvaltuuston ja muiden hallintokuntien päätöksistä on tehty vähän valituksia. Riskikartoituksen mukaisesti havaittuihin epäkohtiin puututaan ja prosessit päivitetään vuosittain. Riskien hallinnan ja sisäisen valvonnan perusteet ja ohje hyväksyttiin lokakuussa 2019. Tarkastuslautakunta toteaa, että toimintatapojen järjestelmällinen dokumentointi ja selonteko on nyt päivytyksen jälkeen riittävässä kunnossa.

4.4 Kuntakonserniin kuuluvien yhtiöiden tavoitteet ja niiden toteutuminen

Kuntakonsernin muodostavat kunta ja sen määräysvallassa olevat yhtiöt, säätiöt tms. yhteisöt. Lisäksi konsernitilinpäätökseen on yhdisteltävä ne kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä. Konsernijohdosta vastaa kunnanhallitus, ja sen valitsema konsernijaosto. Konsernijohtoon kuuluvat: Kunnanhallitus, kunnanhallituksen konsernijaosto, sekä kunnanjohtaja. Tarvittaessa myös muut kunnan johtoryhmän jäsenet, jotka esittelevät konsernijohtolle tytäryhtiöitä koskevia asioita.

Konsernijohdon tehtävät ja toimivallan jako: Kunnanhallitus mm. vastaa omistajapolitiikan, omistajaohjauksen periaatteiden ja konserniohjeen kehittämisestä ja valmistelusta valtuustolle. Se vastaa myös omistajaohjauksen toteutumisesta ja organisoii konsernivalvonnan, määrää konsernijohtoon kuuluvien viranhaltijoiden, tytäryhteisö- ja osakkuusyhteisö kohtaisen työnjaon.

Uusi konserniohje laadittiin tilikaudella 2018 ja kunnanvaltuusto hyväksyi sen 26.11.2018. Kunta uskoo, että sen organisaatiorakenne pysyy muutoksissa mukana. Sen omistamien yhtiöitten omistajaohjauksessa on riittävän jäykkää ja tavoitteellista päätöksentekoa, joka pohjautuu hallitusten jäsenien yhtiöitten toimialoihin liittyvää osaamista ja kokemusta. Tarkastuslautakunta esittää harkittavaksi tähän jonkinlaista mittaria, ja mahdollisesti myös ulkopuolistakin asiantuntijanaikemystä, jos sellaista ei ole jo käytetty.

Konsernijaosto:

Konserniohje on omistajaohjauksen keskeinen väline. Konserniohjeen mukaan tarkastuslautakunta laatii suunnitelman konserniyhteisöjen tilintarkastuksen järjestämisestä ja huolehti tilintarkastuksen kilpailutuksesta. Tarkastuslautakunnalla on oikeus saada tytäryhteisöltä tietoja valtuuston asettamien tavoitteiden toteutumisen ja kuntakonsernin tuloksellisuuden arviointia varten. Tarkastuslautakunta voi kutsua tytäryhteisön toimitusjohtajan ja/tai hallituksen puheenjohtajan kuultavaksi lautakunnan kokoukseen. Tarkastuslautakunnan jäsen sei saa paljastaa haltuunsa saamaa salassa pidettävää tietoa.

Kunnanhallitus nimesi kokouksessaan 14.8.2017-2019 konsernijaostoon neljä varsinaista jäsentä. Kunnanhallitus on päättänyt 23.9.2019 § 132 asettaa konsernijaoston toimikaudekseen 2019 - 2021 ja nimeää siihen neljä varsinaista jäsentä sekä valitsee puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Käytännössä 2019 oli kaksi konsernijaostoa.

Jaosto muun muassa arvioi ja seuraa yhtiöiden tavoitteiden toteutumista ja taloudellisen aseman kehitystä, sekä tekee niiden perusteella tarvittaessa esityksiä kunnanhallitukselle. Se antaa ennakoarvion kunnan konserniohjeen edellyttämistä asioista.

Konserninelka on iso 3 953e / asukas. Konsernijaosto kokoontui 3 kertaa. Konsernijaoston työstä ei voi julkisesti tiedottaa, sillä yritysten tiedot eivät ole julkisia. Tarkastuslautakunta miettii, voisiko konsernijaosto tuoda valmistelemaa työtä enemmän esille?

Kunnan välittömässä määräysvallassa olevat yhteisöt

Ilomantsin kunnan tytäryhtiöitä tulee johtaa tuloksellisesti ja kilpailukykyisesti ja yhtiöiden riskien hallinta tulee olla kunnossa. Tytäryhtiöiden on raportoitava Ilomantsin kunnanhallitukselle kaksi kertaa vuodessa, ensimmäinen raportti elokuun lopun tilanteen mukaisena ja toinen raportti joulukuun lopun tilanteen mukaisena. Tämän lisäksi tytäryhtiöiden tulee toimittaa kuntaan talousarvio ja toimintasuunnitelma vuosittain ennen sen lopullista hyväksymistä. (Ilomantsin kunnan talousarvio vuodelle 2019 ja taloussuunnitelma 2019-2021, kunnanvaltuusto 26.11.2018 §42)

Kunnalla on yhdeksän tytäryhtiötä. Näistä kunnan 100-prosenttisesti omistamia on kolme: Ilonet Oy, Ilomantsin Yrityskiinteistöt Oy ja Kiinteistö Oy Pogostan Vuokratalot. Enemmistöosakkaana kunta on kuudessa osakeyhtiössä. Kunnalla on omistusta myös yhdessä osakkuusyhtiössä, Kalevanpirtti Oy:ssä, jonka enemmistöomistaja on Karjalaisen Kulttuurin Edistämisseuratiö.

Kunnan omistuksessa ja taseessa olevien vuokra-asuntojen ja yritysten käyttöön vuokrattujen tilojen yhtiöittäminen saatettiin loppuun vuoden 2019 aikana. Kaikki vuokra-asunnot keskitettiin Kiinteistö Oy Pogostan Vuokrataloihin ja vuokrattavat yritystilat Ilomantsin Yritystilat Osakeyhtiöön.

Asunto-osakeyhtiöiden suuri riski piilee tyhjenevissä vuokra-asunnoissa myös kirkonkylän keskustan alueella. Asuntojen kysyntä ja tarjonta on pidettävä hallinnassa. Kiinteistö Oy Pogostan Vuokratalot, Asunto Oy Ilomantsin Leppärinteen ja Asunto Oy Naarvatalon menestystekijät ja arviointikriteerit ovat olleet seuraavat:

Menestystekijänä olleen toiminnan ja talouden tasapainon arviointikriteerinä ollut tilikauden tulos tulisi tavoitteen mukaan olla suurempi kuin nolla. Tilojen hallinnan arviointikriteerinä oli tyhjien asuntojen määrä, jonka tulisi olla alle 8 prosenttia. Se on nyt 14%.

Kiinteistö Oy Pogostan Vuokratalot Oy (kuntaomistus 100 %)

Tilikauden tulos oli 26 795,74 euroa. Vuoden 2019 alusta lukien kunnan omistuksesta siirtyi kaupan myötä 91 asuntoa. Vuoden aikana yhtiön säännöt uusittiin vastaamaan nykyistä osakeyhtiölakia. Vanha isännöintisopimus on siirtynyt Tilitalo Oy:n uudelle omistajalle.

Asunto-osakeyhtiö Ilomantsin Leppärinne (kuntaomistus 70,5 %)

Tilikauden tulos oli tappiollinen 4 158,88 euroa. Hoitokulut ylittyivät talousarvioon verrattuna johtuen sähkökulutuksen kasvusta ja tilintarkastuspalkkion noususta. Asetettu tavoite ei näin ollen toteutunut. Tyhjien asuntojen kulut ja maksamattomat vuokrat ovat kunnan tappiota.

Asunto Oy Naarvantalo (kuntaomistus 54,72 %)

Tilikauden tulos oli 1 825,26 euroa. Vuoden aikana on tehty tavanomaisia huolto- ja kunnossapitotöitä. Yhtiöllä ei ole pitkäaikaisia velkoja. Rakennusten kirjanpitoarvo taseessa on 226 449,76 euroa. Tarkastuslautakunta haluaa tuoda esille, että onko rakennuksen arvo ajan tasalla. Tyhjien asuntojen kulut ovat kunnan tappiota.

Muiden Ilomantsin kunnan tytäryhtiöiden menestystekijänä on ollut toiminnan ja talouden tasapaino. Arviointikriteerinä olleen tilikauden tuloksen tulisi olla suurempi kuin nolla.

Ilonet Oy (omistusosuus 100 %) Tilikauden tulos oli 18 091,43 euroa. Käyttäjätalouksia on noin 1400 kpl. Vuoden 2019 aikana on saatu toteutettua kaikki 21 taloyhtiön tilaamat uudet liitännät.

Ilomantsin Lämpö Oy (kuntaomistus 94,17 %)

Tilikauden tulos oli 142 719,01 euroa. Ilomantsin Lämpö Oy:n kaukolämpöverkosto, kaukolämpölaitteistot ja lämpökeskukset ovat vuokrattuina Nevel Oy:lle vuoden 2024 loppuun.

Kiinteistö Oy Taistelijan Talo (kuntaomistus 78,57 %)

Tilikauden tulos oli tappiollinen 8 809,48 euroa. Kiinteistö on ollut vuokrattuna yrittäjälle ajalla 1.5.-30.9.

Kiinteistö Oy Ilomantsin Virastotalo (kuntaomistus 71,32 %)

Tilikauden tulos oli 1 066,75 euroa. Kiinteistö Oy on Ilomantsin kunnan ja Vismare Oy:n omistama yhtiö. Suunnitelmalliset vuosikorjaukset tulevat edelleen jatkumaan tulevien vuosien aikana.

Kiinteistö Oy Ilomantsin Liikekeskus (kuntaomistus 90,4 %)

Tilikauden tulos oli 2 750,50 euroa. Yhtiön tila on vakaa.

Ilomantsin Yrityskiinteistöt Oy (kuntaomistus 100 %)

Tilikauden tulos oli 6 616,94 euroa. Rakennuskanta on Savotantien hallia lukuun ottamatta kunnossa.

Kuntayhtymät

Ilomantsin kunnan omistusosuus:

Pohjois-Karjalan Koulutuskuntayhtymä (omistusosuus 3,5%)

Pohjois-Karjalan sosiaali- ja sairaanhoitopalvelujen kuntayhtymä (omistusosuus 3,39%)

Pohjois-Karjalan Maakuntaliitto (omistusosuus 4,29%)

Pohjois-Karjalan kuntoutussäätiö ja Ilomantsin Museosäätiö eivät merkittävyydestään huolimatta kuulu kuntakonserniin.

4.5 Kunnanhallitus

Kunnanhallitus vastaa kunnan hallinnosta ja taloudenhoidosta, sekä valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Kunnanhallituksen tärkeänä tehtäväalueena on kehittämistoiminta ja siihen liittyvä hanketoiminta. Kunnanhallituksen tulosalueet ovat yritys- ja elinkeinotoimi, talous ja laskentapalvelut, henkilöstöasiat ja työllistäminen, luottamushenkilöhallinto, ruokapalvelu, tietotekniikka ja maaseutupalvelut.

Kunnanhallituksen tavoite taloussuunnitelmassa oli elinvoiman lisääminen ja siinä paino-pistealueet olivat 2019 teollisuuden vahvistaminen, matkailun edistäminen ja työpaikkojen lisäys.

Siinä voidaan nähdä onnistumista teknisen hiilen tehtaan rakentamisen aloittamisen myötä.

Kumppanuuksien hyödyntämisessä elinvoimatyössä sekä tapahtumien ja tilaisuuksien järjestämisessä on onnistuttu. Matkailussa kunta tekee yhteistyötä paikallisten toimijoiden kanssa. Karhufestivaali kasvattavaa suosiotaan ja siitä on muodostumassa tärkeä osa Ilomantsin brändiä.

Työllisyystilanne on edelleen haastava alueella. Kunta on erityisesti kiinnittänyt huomiota nuorten ja alle 300 päivää työttömänä olleiden opastukseen. Työllisyyden parantamiseksi on myös pidetty neuvotteluja TE-keskuksen, Siun soten ja kunnan työllisyyttä hoitavien kesken. Myös yrittäjiin on oltu yhteydessä työpaikkojen löytämiseksi. Syksyllä kunta ja Siun sote toteuttivat yhdessä työttömien aktivointikokeilun kerran viikossa kokoontuvalla toimintamallilla. Tarkastuslautakunta suosittaa, että kunta kiinnittäisi vielä enemmän huomiota työttömyystilanteeseen.

Keittiöruokalan rakentaminen on toteutunut suunnitelmien mukaan.

Kunnanhallitus asetti vuodelle 2019 14 tavoitetta, joista 9 toteutui ja 5 jäi toteutumatta, sekä lisäksi 5 määrätavoitetta. Huomioitava oli, että työterveyshuollon netto/työntekijä tavoitteena oli alle 100e/h ja toteuma oli 232e/h. Työhyvinvointikysely ei toteutunut.

Ympäristöasia on jäänyt varsin vähälle huomiolle. Työntekijäresurssien vähyyks aiheuttaa tarpeettomia viiveitä asiain käsittelyssä. Tarkastuslautakunta esittää, että budjetoinnissa tulisi varata rahaa asian korjaamiseksi.

4.6 Hyvinvointilautakunta

Hyvinvointilautakunnan vastuualueeseen kuuluvat päivähoito-, perus- ja lukio-opetus sen hallinto sekä kirjasto- ja kulttuuritoimi, liikunta- ja nuorisotoimi sekä kansalaisopisto.

Väestön väheneminen ja sen rakenne on ja tulee olemaan haasteellinen palvelujen kannalta.

Tämän ennakoiminen on kunnassa otettu huomioon talousarvioin sopeuttamisohjelmassa.

Siihen on kirjattu mukaan kouluverkon ja hallinnon tarkastelu. Kunta toi esille, että vähenevät oppilasmäärät tulevat vaatimaan perusopetuksen järjestämisessä ja sen hallinnossa tarkastelua useamman vuoden ajan. 2019 kyläkouluverkostoa jo karsittiin. Sopeuttamisohjelmaa täytyy seurata ja arvioida sen vaikutuksia useamman vuoden.

Hyvinvointilautakunnan painopistealueet olivat 2019 aikana Perhekeskus- ja kohtaamispaikkatoiminnan kehittäminen, Seudullisen ja paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman

jalkauttaminen, PO seudullisen opetussuunnitelmatyön loppuunsaattaminen sekä lukion elinvoiman ylläpitäminen. Huomio oli myös kirjastopalveluiden kehittämisessä, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen tarjoamalla hyvin hoidetut retkeilyreitit, liikuntaympäristöt, ja monipuoliset kansalaisopistopalvelut.

Nuoret osallistuivat uuden nuorisotilan kehittämiseen suunnitelmien mukaisesti kuten myös heille suunnattuja tapahtumien ja retkien ideointiin.

Vapaa-aikapalveluissa mm retkeilyreiteille ja pururadalle tehtiin parannustöitä sekä lisättiin vesiliikunta- matalankynnyksen ryhmiä, lyhytkursseja. Työn onnistumisesta kertonee, että vuonna 2019 tehdyssä vapaa-aikapalvelujen kyselyssä on 80% vastanneista ovat olleet tyytyväisiä. Tarkastuslautakunta ei tiedä kyselyyn vastanneiden määrää eikä tarkemmin kyselykohteen laajuutta vapaa-ajan palveluissa.

Kirjastopalveluita kehitettiin uusia asiakasryhmiä huomioiden, kuten maahanmuuttajia ja vauvaperheitä. Tarkastuslautakunnan kuulemisen mukaan kirjastoa kehitetään kiitettävästi.

Varhaiskasvatuksen henkilöstö on jatkanut työtään seudullisen kasvatussuunnitelman mukaan ja noudattanut koulutuksen arvoja oppimiseen, hyvinvointiin ja vastuullisuuteen. Kasvatuksessa on korostettu myös paikallisuutta: luontoa, kulttuuria, sekä ekumeniaa. Työhyvinvointia on pyritty ratkaisemaan.

Kunta on tarjonnut laadukkaan yleissivistävän opetuksen. Tavoite oli, että ylioppilaaksi pääsee 90 % yo-kokeisiin osallistuvista ja se toteutui. Lukion markkinointi on tuottanut tulosta. Lukioon saatiin 2019 uusia opiskelijoita ja lukiomme on pärjännyt hyvin vertailuissa muihin maan lukioihin. Tulevaisuudessa lukion voimaisuuteen ja ylläpitämiseen panostetaan edelleen.

Hyvinvointilautakunta onnistui tavoitteissaan. Sairaspoissaolopäiviä oli tosin enemmän kuin tavoitteessa (toteuma: 15,60 päivää – tavoite: 10 päivää). Työhyvinvointikyselyä ei toteutettu 2019.

4.7 Kuntaympäristölautakunta

(Hallinto ja maankäyttö huolehtii rakennusvalvonnan viranomaistehtävistä, tarjoaa sisäisille asiakkaille suunnittelu-, rakennuttamispalveluita ja kehittää teknisen sektorin toimintoja. Lisäksi se huolehtii kunnan kiinteistöjen kunnosta ja asutotoimen viranomaistehtävistä. Kuntatekniikka huolehtii kunnallistekniikan hoidosta sekä taajaman liikenne- ja viheralueiden kunnosta.)

Kuntaympäristölautakunta piti 10 kokousta vuonna 2019, joissa käsiteltiin normaalisti heille kuuluvia maa-aines ja ympäristölupia sekä muita teknisen puolen lupia esim. rakennuslupia. Erikseen mainittakoon, että vuonna 2019 on käsitelty Vapon hiilitehtaan ympäristölupaa ja koulun ruokalakeittiön rakennuslupia. Myös Mantsintie 7:ssä sijainneelle vanhalle seurakunta-/ postitalolle myönnettiin luvat purkamiseen uuden hoivakodin tieltä pois. Lautakunta päätti myös myydä Huhuksen kylällä sijainneen vedenottamon.

Sairaspoissaolojen määrä on teknisellä puolella lisääntynyt, mikä johtuu osin yksittäisten henkilöiden pitkistä sairaspöissaoloista. Tarkastuslautakunnan mielestä voisi olla tarpeen kartoittaa osaston työolosuhteita ja johtamista. Lisäksi voisi tehdä työhyvinvointikyselyitä ja pitää osastokokouksia useammin.

Ongelmatilanteisiin ja epäkohtiin haetaan yhdessä ratkaisuja. Ympäristöpuolen henkilöstöresurssien niukkuus vaivaa edelleen ja se aiheuttaa viivettä päätöksenteossa. Myös ympäristökoulutusta on jälleen siirretty.

Lautakunnalla oli käsittelyssä kuntalaisaloitteita 6 kappaletta ja yksi valtuustoaloite. Kuntalaisaloitteisiin lautakunta on reagoinut käytössä olevien resurssien puitteissa. Valtuuston aloite käsitteli koulujen sisäilmatilannetta.

Koulukiinteistöjen kohdalla terveellisyys ja turvallisuus aiheuttaa edelleen huolta kuntalaisten ja tarkastuslautakunnankin mielestä. Kyläkoulujen poistuessa käytöstä, olisi hyvä jos vapautuvia resursseja saataisiin kohdennettua jäljelle jäävien koulujen kunnossapitoon ja turvallisuuden parantamiseen.

Kunnan ja lautakunnan jokavuotinen haaste teiden kunnosta ja kunnossapidosta jatkuu edelleen, ja kaikki tekevät parhaansa, että tilanne ei karkaisi käsistä. Resurssien puitteissa mennään eteenpäin.

Kuntaympäristölautakunnan talousarvion toteutuminen käyttötalouden osalta toteutui hyvin, vaikka talousarvioon tehtiin talouden sopeuttamisen ja yhtiöittämisen seurauksena paljon muutoksia suhteessa aikaisempiin vuosiin. Talousarvio piti kokonaisuutena hyvin paikkansa ja käyttötalouden puolella kuntaympäristölautakunnan tuotot kasvoivat noin 7 % ja toimintakulut olivat noin 102 %.

Toimintakulut lisääntyvät lähinnä rakennusten ja huoneistojen vuokrissa koska talousarvioon on jäänyt kirjaamatta yhtiöittämisen jälkeen kuntaympäristölautakunnalle jääneitä vastikemaksuja noin 254 000 €. Toimintakuluissa on eniten vähennystä henkilöstökuluissa, aineissa, tarvikkeissa ja tavaroissa sekä avustuksissa.

Pogostan kouluilla ja lukiossa on suoritettu tehtyjen kuntotutkimusten perusteella korjauksia, jotka ovat osoittautuneet haasteellisiksi. Positiivisia tuloksia on saatu aikaan muun muassa alakoululle tehdyillä ilmanvaihtomuutoksilla. Alakoulun kellarikerros on voitu ottaa vähintään lyhytkestoiseen käyttöön uudelleen tehtyjen korjaustoimenpiteiden jälkeen.

Vuodelle 2019 kuntaympäristölautakunta asetti 15 tavoitetta josta 12 toteutui ja toteutumatta jäi 3. Kunnan omistuksessa olevien kiinteistöjen käyttöaste ei yllä tavoitteiden tasolle.

Hyvä, että päiväkotia Vunukka on viimeinkin saatu käyttöön ja että kuntaympäristölautakunta perusti työryhmän ohjaamaan yleiskaavatyötä.

4.8 Investointitavoitteet ja niiden toteutuminen

2019 Taloussuunnitelman mukaan investoinnit olisivat 2,4 miljoonaa euroa uudis- ja koulurakentamisen takia. Suurin investointi on ruokala- ja keittiörakennuksen rakentaminen. Tilikauden investoinnit toteutuivat lähes muutetun talousarvion mukaisesti. Investointimenojen yhteismäärä oli 2,5 milj.€.

Tilikauden olennaisimmat investointierät:

-Pogostan koulun keittiö-ruokala-rakennuksen rakentaminen. Rakennuksen valmistuminen on aikataulutettu kesälle 2020. Kokonaisuuden kustannusarvio on 1,5 milj.€, ja siitä on toteutunut 31.12.2019 mennessä noin 80.000€. Investoinnin rahoitus toteutetaan leasingrahoituksella.

-Tilikaudella 2019 on jatkettu päiväkotia Vunukan kosteusvaurion korjauksia yhteensä 124.000 eurolla.

-Tilikaudella 2019 Pogostan Vuokratalot Oy hankki kunnalta osakkeita ja osuuksia 1,2 milj.€ ja Ilomantsin Yrityskiinteistöt Oy 0,8 milj.€, kun kunnan vuokra-asunnot ja -kiinteistöt siirtyivät yhtiöille.

5. Henkilöstöraportti 2019

Henkilöstöraportti kertoo tiivistetyssä muodossa olennaisimmat tiedot henkilöstön määrästä, henkilöstörakenteesta, ja henkilöstömenoista. Se sisältää lisäksi tietoja henkilöstön tilasta mm. sairauspoissaoloista, työhyvinvoinnista ja työkyvyn ylläpitoa koskevista toimenpiteistä sekä johtamisesta.

Vuoden 2019 henkilöstöraportissa on varsin hyvin ja kattavasti esitelty tilastotiedot henkilöstön määrästä, henkilörakenteesta ja henkilöstömenoista.

Siitä löytyy tiedot henkilöstön tilasta kuten sairauspoissaoloista. Se on nyt 16,9 pv/työntekijä. Näissä on eroja eri toimielimien välillä. Teknisen osuus poissaoloista on lähes 30 %. (Katso kohta kuntaympäristölautakunta 4.7).

Sairauspoissaolojen määrissä on ollut nouseva kaari useita vuosia. Huomattaviakin eroja on eri toimielinten välillä. Tarkastuslautakunta toteaa, että olosuhteisiin tulisi paremmin perehtyä ja kartoittaa näiden mahdollinen merkitys poissaoloihin.

Henkilöstön hyvinvointiin pohjautuva tieto on vuoden 2017 kyselyyn pohjautuva ja se osoitti kokonaisuudessaan hienoista taantumaa kehityksessä.

Vuoden 2017 kyselyn pohjalta määriteltiin kuntakohtaiset yhteiset tavoitteet hyvinvoinnin edistämiseksi vuosille 2018-19. Tavoitteisiin kuuluivat:

1. Avoin kannustus ja ratkaisukeskeinen keskustelu esimiesten ja työntekijöiden kesken.
2. Työergonomiaan parantaminen vuosisuunnitelman mukaan kuului myös tavoitteisiin.

Molempia asioita on pyritty viemään eteenpäin yksiköissä.

Hyvinvointikyselyä ei toteutettu 2019 joten näiden kohdalta onnistuminen selviää myöhemmin. Työhyvinvoinnin tilasta ei tällä hetkellä ole tarkkaa tietoa, muutoin kuin sairauspoissaolojen suhteen. Ilomantsin kunnan henkilöstön keski-ikä on korkea ja nämäkin asiat ehkä korreloivat sairauspoissaoloissa.

Tavoite henkilöstön koulutuspäivien määrästä toteutui hyvin ja omaehtoissa koulutuksessa oli ennakoitua enemmän henkilöstöä.

Kunnassa on aloitettu sopeuttamisohjelma. Tarkastuslautakunta pohtii, pitäisikö hallinto ja päätäntäkoneisto päivittää alle 5000 asukkaan kunnan tasolle.

6 Hyvinvointikertomuksen vuosittainen raportti 2019

Kuntalain 1 §:n mukaan hyvinvoinnin edistäminen on kunnan perustehtävä. Kunnan on seurattava lain mukaan asukkaidensa terveyden ja hyvinvoinnin tilaa sekä siihen vaikuttavia tekijöitä. Kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä on raportoitava valtuustolle vuosittain, minkä lisäksi valtuustolle on kerran valtuustokauden aikana valmistettava laajempi hyvinvointikertomus.

Hyvinvointikertomukseen mukaan otetut tavoitteet ovat ohjanneet kunnan hyvinvointityötä sen jälkeen kuin ensimmäinen hyvinvointikertomus hyväksyttiin kunnanvaltuustossa 2012. Osa asetetuista tavoitteista on jo saavutettu.

Vaikka valtuuston asettamista hyvinvointitavoitteista useat ovat kehittyneet toivottuun suuntaan, tuo kunnan ikärakenne ja väestökato haasteita.

Hyvinvointikertomuksen mukaan väestö väheni 110 hengellä ja asukasmäärä oli vuoden lopussa 4864 henkeä. Työttömyys on edelleen huolestuttavan korkea 16,6. Huoltosuhde on pysynyt samana viime vuoteen verrattuna, 88,4.

Painopiste, tavoitteet ja toimenpiteiden arvioinnin kohdalla luetellaan kunnan vahvuudet ja kehittämiskohteet. Tässä yhteydessä todetaan, että kunnan terveyden ja hyvinvoinnin edistämistyötä voidaan arvioida tulosindikaattoreilla. Kohdassa todetaan, että nuorten kohdalla tulosindikaattorit ovat osin muuttuneet parempaan suuntaan edellisiin vuosiin verrattuna. Se on positiivista, mutta tästä ei kuitenkaan löydy riittävästi konkreettista näyttöä.

Tavoite 8-9 luokkalaisten päihdemyönteisyydestä ei vähentynyt suunniteltuun tavoitteeseen. Tavoite oli 65% ja tulos 43,9.

Johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset osiossa olisi hyvä huomioida omaehtoisen sekä ohjatun liikunnan mahdollistamisen.

Suunnitelmat ovat hyvät liittyen perheiden matalan kynnyksen palvelujen turvaamiseen, ikäihmisten harraste- ja viriketoimintaan Siun soten hoitolaitoksissa, mutta ovat vielä varsin alkutekijöissä. Niiden käytännön toteutuminen ei vielä selviä kertomuksesta. Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmissa- ja suunnitelmissa on joitain kohtia, jotka kaipaavat päivitystä.

Ympäristöterveydenhuollon tarkastuksia, kuntotutkimuksia tehtiin yhteensä kuusi: Lylykosken ja Ikonvaaran koulut lukio sekä nuoriostotila. Tarkastuksia tehtiin myös palvelukeskus Yläpihassa ja uimahallissa.

7 Talousarvio ja -suunnitelma

Kunnan talousarvio vuodelle 2019 ja taloussuunnitelma vuosille 2019-2021 ovat luoneet tavoitteet ja puitteet kunnan toiminnalle. Talousarvio on tehty ohjeita noudattaen seuraavaksi kalenterivuodeksi ja taloussuunnitelma seuraavaksi kolmeksi vuodeksi, ottaen huomioon kunnassa hyväksytty talouden ja toiminnan tavoitteet.

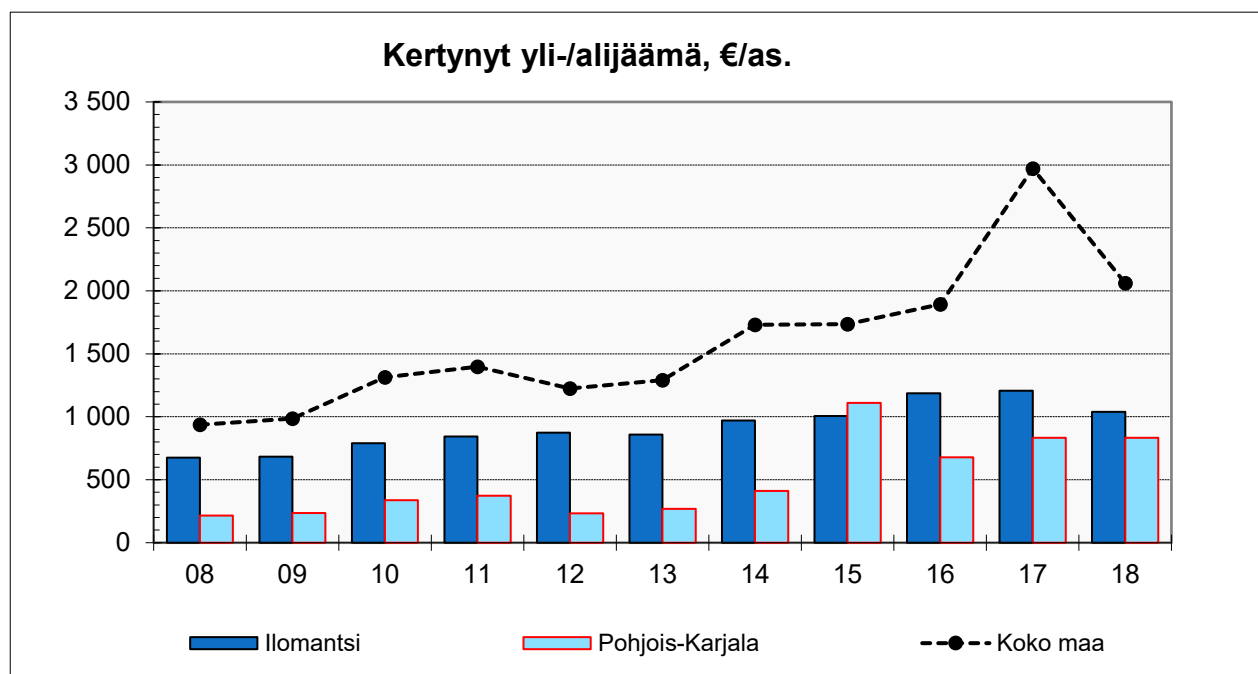
Vuoden 2019 talousarvio oli 1,6 milj.€ alijäämäinen. Kyseessä oli toinen alijäämäinen talousarviovuosi. Alijäämän kattamiseksi kunnan tarkoituksena on toteuttaa talousarvion sopeuttamisohjelmaa sekä korottaa veroprosentteja maltillisesti. Tavoitteena on tasapainoinen talous vuoden 2021 loppuun mennessä.

Kaikkien toimintatuottojen toteuma oli talousarviomuutosten jälkeen 103,0 %. Tuottojen ylitys johtui kunnan saamista tuista ja avustuksista. Tilikauden vuosikatteeksi muodostui noin 805.000€, ja poistojen jälkeen alijäämän määrä oli noin 1 milj.€. Vaikka tulos oli alijäämäinen, niin se oli budjetoitua parempi.

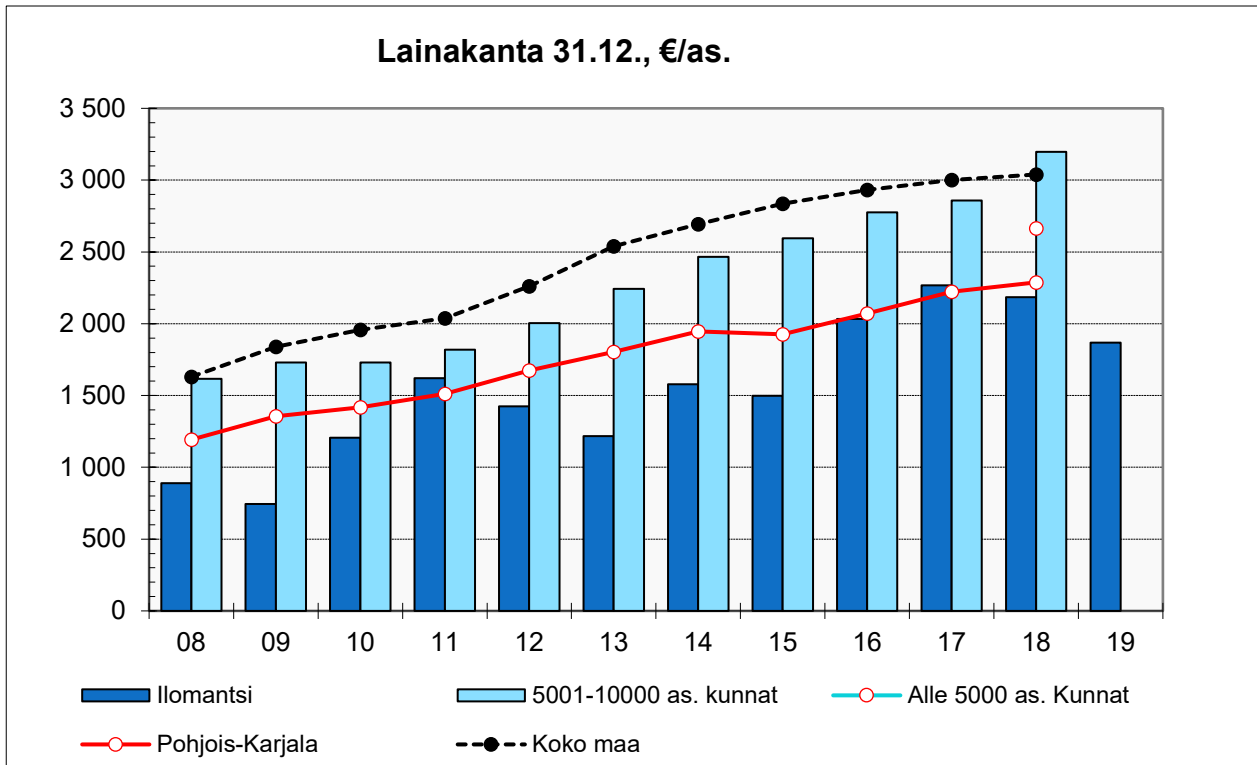
7.2 Kunnan taloudellisen aseman kehittyminen

Kunnan tilikauden 2019 alijäämä oli -1.003.819 euroa (alijäämä vuonna 2018 oli -1.038.687€). Kunnan kumulatiivinen edellisillä tilikausilla syntynyt ylijäämä on noin 4,2 milj.€; tällä katetaan tilikauden alijäämä. Kunnan omavaraisuusaste on 67,1 % (vuonna 2018 64,3 %). Alla olevassa kuvassa on esitetty tietoja kuntien yli/alijäämästä asukasta kohden.

Ilomantsilla on kertynyt ylijäämä 855€/asukas (2018 1.038€/asukas). Kertynyt ylijäämä on pienempi kuin koko maassa keskimäärin. Lähde: Tilastokeskus.

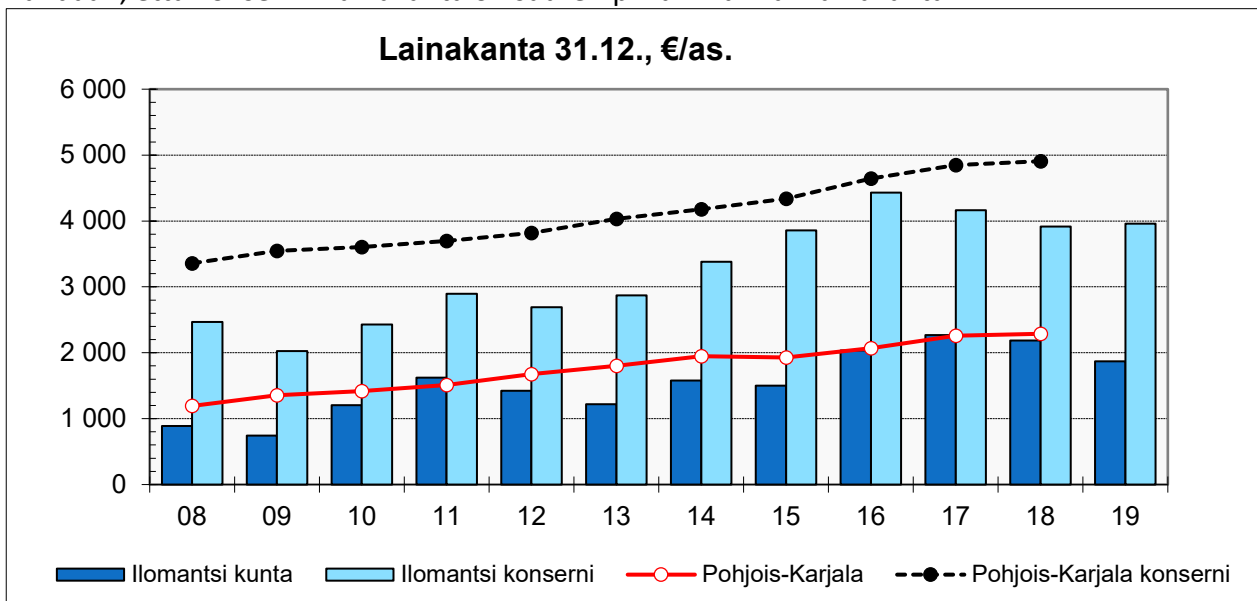

Seuraavassa kuvassa mallinnetaan kunnan lainakannan kehitystä viime vuosina. Kunnalla on lainaa asukasta kohti vähemmän kuin muilla kunnilla keskimäärin. Lainakanta per asukas on pienempi kuin Pohjois-Karjalan kunnilla sekä muilla alle 5.000 asukkaan kunnilla keskimäärin. 2019 lainaa asukasta kohden oli 1.868€ (2018: 2.184 €/asukas). Kunnan kokonaislainakanta on pienentynyt tilikaudesta 2018 noin 16 %.

Konsernitilinpäätöksen lukujen kehitys mukailee kunnan tilinpäätöstietojen suuntaa, koska kunnan luvuilla on olennainen painoarvo konsernissa. Tytäryhtiöiden lainakanta nostaa olennaisesti koko konsernin lainakantaa. Konsernin lainamäärä asukasta kohden vuonna 2019 oli 3.953 €/asukas (v. 2018 oli 3.915 €/as). Konsernin lainakanta on pienentynyt tilikaudesta 2018 noin 1 %, eli vähemmän kuin kunnan lainakanta.

Alla olevassa kuviossa on esitetty lainakanta asukasta kohden kunnan lainakannan osalta sekä konsernin lainakannan osalta. Vertailutietona on käytetty Pohjois-Karjalan keskiarvolukuja. Kuvasta nähdään, että konsernin lainakanta on suurempi kuin kunnan lainakanta.

Investointien tulorahoitus, %	57	33	73	99	37	106	118	98	31,94
Kassan riittävyys, pv	22	22	18	28	12	26	21	14	7,12
Konsernitase									
Omavaraisuusaste, %	48	48	46	46	43	42	45	43,8	42,9
Lainakanta (1 000 e)	16.88 2	15.32 3	17.01 5	18.596	20.571	23.187	21.383	19.475	19.229
Lainat, e/asukas	2.893	2.692	3.027	3.379	3.854	4.428	4.165	3.915	3.953
Konsernin rahoituslaskelma									
Investointien tulorahoitus, %		43,6	56,4	74,2	40,5	95,1	47,6	57,7	48,3
Kassan riittävyys, pv		38	33	41	31	42	37	36	22,1
Asukasmäärä 31.12.	5.835	5.693	5.622	5.504	5.337	5.236	5.134	4.974	4.864

8. Vaikuttamistoimielimet

Kunnassa toimii sote-neuvottelukunta, veteraaniasian neuvottelukunta, nuorisovaltuusto, vanhusneuvosto ja vammaisneuvosto. Näihin kokoonpanosta, asettamisesta ja toimintaedellytyksistä päättää kunnanhallitus.

Tarkastuslautakunta toivoo, että edellä mainitut vaikuttamistoimielimet tiedottaisivat päätöksenteostaan ja toiminnastaan julkisesti esimerkiksi Ilomantsin kunnan nettisivuilla.

Vanhus- ja vammaisneuvoston sovitut toiminnot on kiitettävästi toteutuneet: vanhuksille ja erityisryhmille on ollut monipuolista toimintaa. Tarkastuslautakunta on ilahtunut, että nuorisovaltuuston edustajat on käynyt aktiivisesti lautakunnan kokouksissa!

9. Sosiaali- ja potilasasiamiehen selvitys 2019

Asiakkaan ja potilaan asema, lakisääteiset tehtävät ja asiakkaan ja potilaan oikeudet, ovat sosiaali- ja potilasasiamiehen perustehtävä.

Selvitys on kaksiosainen: sosiaali- ja potilasasiamiehen tulleiden yhteydenottojen tarkastelu ja kuntakyselyn vastausten esittely.

Ikääntyneiden palveluissa yhteydenotot lisääntyivät tosin 24% vuodesta 2018. Näiden syyt olivat riittämätön hoito ja huolenpito, puutteet hygienian hoidossa ja että henkilökuntaa on liian vähän.

Vammaispalveluissa palveluita koskevat yhteydenotot liittyivät neuvonnan ja tiedottamisen tarpeeseen.

Lastensuojelun muistutukset kolminkertaistuvat vuoteen 2018 verrattuna.

Ilomantsissa sosiaalihuoltoon koskevat yhteydenotot vuodesta 2017 ovat laskeneet 20:stä viiteen. Myös perusterveydenhuoltoon koskevat yhteydenotot vähenivät vuoden 2018 luvusta 21 lukuun 19. Kuntakyselyn tulokset on taulukoitu. Aiemmin tapahtunutta laajempaa kuntakäsittelyä ei ole.

Kunnassamme on ikäihmisille riittävästi sopivia palveluasumisen, tehostetun palveluasumisen, perhehoidon ja terveyskeskussairaalan hoitopaikkoja. Vuoden lopussa vain viisi henkilöä jonotti ko. paikkoja.

Sosiaalityöntekijää kohden kunnassamme on 32 lasta. Lastensuojeluilmoitusten määrä on hieman kasvanut vuoden 2018 luvusta 70 määrään 82.

Väestöennusteen mukaan Ilomantsissa olisi:

Ikäluokittain **2025:**

0-14 vuotiaita 444

15-64 vuotiaita 2057

65- vuotiaita 2016

ja **2030:**

0-14 vuotiaita 433

15-64 vuotiaita 1853

65- vuotiaita 2083

YHT: 4517

YHT: 4369

Ikäntyneiden suuri osuus kunnan asukkaista tulee asettamaan melkoisia vaateita palvelujen turvaamisessa.

Kuntakyselyn vastausten pohjalta voi todeta, että Ilomantsi on hoitanut sosiaalipuolen varsin hyvin. Sosiaalihuoltoon koskevat yhteydenotot ovat Ilomantsissa vähentyneet 2017-2019.

	v. 2017	v. 2018	V. 2019
Heinävesi	7	7	14
Ilomantsi	20	11	5
Joensuu	129	178	259
Juuka	18	27	10
Kitee	28	37	37
Kontiolahti	10	36	28
Lieksa	51	35	45
Liperi	46	20	17
Nurmes	11	24	18
Outokumpu	25	29	18
Polvijärvi	13	13	11
Rääkkylä	14	11	9
Tohmajärvi	17	34	20
Valtimo	4	11	13
Muu kunta	16	14	12
yht.	409	487	516

10 Jaostot, Toimikunnat ja Työryhmät

Yllämainitut ovat tärkeitä kunnan päätösprosessin valmistelutyössä. Toimikunnissa ovat edustettuina työnantajan (kunnan), kunnan työntekijöitä ja ammattiliittojen edustajat. Yt-toimikunta valmistelee henkilöstöjaostolle työehtosopimukseen kuuluvia asioita. Henkilöstöjaosto käsittelee yt-toimikunnan esitykset ja tekee tarvittavat päätökset.

Konserniyhtiöiden kuulemiseen 13.3.2019 § 3 (aiheena tilinpäätösten esittely) oli kutsuttu Ilomantsin Lämpö Oy, Ilonet Oy sekä Kiinteistö Oy Pogostan vuokralat.

21.8.2019 § 6 Konsernikatsaus:

Kuntakonserniin kuuluvien, mutta ei konsernitalinpäätökseen liitettävien yhteisöjen osalta tilinpäätöstään oli kutsuttu esittelemään Pohjois-Karjalan kuntoutussäätiö. Kuntakonsernin keskeisten yhtiöiden, Kiinteistö Oy Pogostan vuokralatojen, Ilomantsin yritys kiinteistöt Oy:n ja Ilonet Oy:n toiminnan ja talouden katsaukset jaostolle esitti edellä mainittujen kiinteistöjen toimitusjohtaja.

Elinvoimajaostolla oli kolme kokousta vuonna 2019. Tarkastuslautakunta huomioi, että elinvoimajaosto päätti mm. ryhtyä yhdessä eri toimijoiden kanssa selvittämään arvonlisäveron alentamista, jota Ilomantsin yrittäjät ry oli esittänyt. Tarkastuslautakunta jää mielenkiinnolla odottamaan, kuinka elinvoimajaosto etenee selvityksen kanssa.

Valtuusto hyväksyi 27.2.17 § 8 mukaan Ilomantsin elinvoimaohjelman vuosille 2017-2020.

Elinkeino-ohjelman päivittäminen aloitettiin kunnan ja Business Joensuun yhteistyönä järjestämällä elinvoimailta yrittäjille ja kaikille yrittämisestä kiinnostuneille.

Jaostot, toimikunnat ja työryhmät ovat varsin hyviä apuelimiä päätöksentekoprosessissa.

Ongelmallisena voi nähdä sen, että pitkälti samat henkilöt ovat näissä edustettuina.

Monet ovat päättämässä valmistelemiaan asioita. Tiedottamista jaostotyöskentelystä on vähän ja tarkastuslautakunta esittää harkittavaksi lisää läpinäkyvyyttä. Asian lautakunta nosti esille jo 2018 arviointikertomuksessa:

”Jaostojen, toimikuntien ja työryhmien työskentely nopeuttaa ja keskittää päätöksentekoprosessia, mutta sen ongelmana on tiedonkulku. Kyseisten toimijoiden pöytäkirjat ovat todella suppeat eivätkä juurikaan kerro jaostoon kuulumattomalle valtuutetulle mitään saatikka tavalliselle kuntalaiselle prosessi jää varsin etäiseksi. Valtuuston rooli on turhan usein pelkkä valmisteltujen esitysten hyväksyminen keskusteluitta.”

10.1 Liikennetyöryhmä

Liikennetyöryhmä kokoontuivat vuoden aikana neljä kertaa. Tiestöteemaisessa kokouksessa paikalla oli eri yhteisöjen edustajia. Useimmissa Ilomantsin kohteissa nähtiin toivomisen varaa ja moniin näihin kohteisiin saatiinkin parannuksia aikaiseksi resurssien puitteissa.

Koululiikenne oli saatu sujumaan uuden keskuskeittiön rakentamisen ajaksi. Saattoliikenne on lähtenyt liikkeelle toivotulla tavalla ja koululaisten pyöräily ja jalankulku on lisääntynyt, mitä voi pitää positiivisena oppilaiden kunnan kannalta. Aktiivisia liikennetyöryhmän jäseniä oli ollut mukana jopa ohjaamassa liikennettä koulutyön alkaessa.

Liikennetyöryhmän toiminta on parantanut monia paikallisliikenteen solmukohtia. Kaikki työryhmän tavoitteet eivät ole toteutuneet, mutta ovat työn alla kuten mopoharrastuksen keulimisirata

10.2 Katsaus sisäilmatyöryhmän toimintaan 2019

Sisäilmatyöryhmän kaksi kokousta koskivat Ilomantsin kunnan liikuntahallia sekä Pogostan alakoulun sisäilmaa, joista oli tullut palautetta työntekijöiltä. Tekninen johtaja on todennut, että kunnan 2010 laadittu toimintaohjeistus koskien kunnan työpaikkojen sisäilmaongelmia on päivitettävä.

Kokouksissa on käsitelty myös lukion sisäilmakyselyä oppilaille. Kyselyt kolmessa yksikössä 3-6, 7-9 luokat ja lukio omanaan. Tulokset käsitellään vuonna 2020. Koulun tilannetta otettu selvittämään ulkopuolinen yrittäjä. Tavoitteena tehostaa ja nopeuttaa toimintaa koulun sisäilman ongelmien kanssa.

Alakoulun ja lukion osalta sisäilmailmoituksia tulee huomattavasti enemmän henkilökunnalta kuin koulun oppilailta. Lisäksi päätetty tehostaa ja parantaa koulun IV-toimintaa ja vähentää vedon tuntua.

Tilannekatsauksessa on myös päätetty seuraavasti:

- Yläkoulun kellarissa tehty osastointia ja päivitetty ilmanvaihtoa.
- Kyläkouluille, yläpihalle ja terveystalokseksi ei päätettyjä toimenpiteitä.
- Ilomantsin virastotalolle IV kanavien nuohous sekä päätelaitteiden pinnoitus ja säätö.
- Päiväkoti Vunukassa remonttien jälkeen syksyllä kaikki ollut kunnossa ja mitään jatkotoimenpiteitä ei päätetty.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä asiana, että sisäilmatyöryhmä toimii jatkossakin aktiivisesti ja ennaltaehkäisevästi.

11 Viranhaltijapäätökset

Viranhaltijapäätös tarkoittaa viranhaltijan yksin tekemää päätöstä jossain asiassa. Kuntalain 140 §:n mukaan päätökset annetaan tiedoksi kunnan jäsenelle pitämällä pöytäkirja nähtävänä yleisessä tietoverkossa.

Vuonna 2019 käytävissä oli 256 viranhaltijapäätöstä. Alemman tason päätöksiä oli käytävissä vain muutama. Päätösperustelut olivat melkein kaikilla asianmukaiset, samoin valitusohjeistukset.

Toimielimet delegoivat eli siirtävät kunnassamme päätösvaltaansa virkamiehille yhä enemmän. Sen myötä kunnanjohtaja, hallintojohtaja, kirjastotoimen johtaja, osastosihteerit ja monet alemman tason viranhaltijat käyttävät kasvavassa määrin heille annettua päätösvaltaa.

Lakisääteisten rutiiniasioiden päätöksenteko on sekä järkevää että joustavaa hoitaa viranhaltijoiden toimesta.

Lautakunta suosittaa, että valtuutukset päivitetään erityisesti silloin kun on tehty isoja organisaatiomuutoksia. Kuntademokratian kannalta on selkeää tarvetta selvittää viranhaltijapäätösten sisältöä paitsi kuntalaisille myös valtuutetuille. On ongelmallista, jos tärkeitä asioita

hautautuu tiedoksi merkinnän alle. Lautakuntien viranhaltijapäätöksissä on käytetty perusteena jopa 2017 annettua delegointipäätöstä. Tarkastuslautakunta suosittaa, että delegointipäätöstä tulisi päivittää.

12 Aloitteet

Aloiteoikeus perustuu kuntalain 23 §:ään. Kunnan asukkailla ja muilla jäsenillä on oikeus tehdä kunnalle aloitteita sen toimintaa koskevissa asioissa. Lisäksi palvelun käyttäjällä on oikeus tehdä aloitteita kyseistä kunnan palvelua koskevassa asiassa. Kunnan on ilmoitettava aloitteen tekijälle aloitteen johdosta suoritettut toimenpiteet. Lisäksi kunnan valtuuston tietoon on saatettava vähintään kerran vuodessa sen toimivaltaan kuuluvissa asioissa tehdyt aloitteet ja niiden johdosta suoritettut toimenpiteet. Jos aloitteen tekijöinä on vähintään kaksi prosenttia kunnan asukkaista, on asia otettava käsiteltäväksi kuuden kuukauden kuluessa asian vireille tulosta.

Kuntalaiset tekivät vuoden aikana 8 aloitetta. Aloitteet on siirretty asianomaisen elimen käsittelyyn. Aloitteista on tehty päätökset tai siirretty jatkoselvitykseen.

Toimenpiteisiin johtaneita tai hyväksytyjä aloitetta oli yksi, jatkoselvityksessä oli kolme ja ei toteutuneita tai ei ajankohtaisia oli neljä aloitetta.

13. Tarkastuslautakunta tuo esille seuraavat asiat:

Esteellisyyksistä

Hallintoasian käsittelyssä esteellisyys tulee huomioida kaikissa toimissa ja toimielimissä, jotka voivat vaikuttaa tehtävän päätöksen sisältöön. Esteellinen henkilö ei saa osallistua hallintoasian käsittelyyn viranomaisena. Käsittelyllä tarkoitetaan kaikkia sellaisia hallintomenettelyssä suoritettavia toimia, jotka voivat jollain tavalla vaikuttaa asiassa tehtävään päätöksen sisältöön. Esteellinen henkilö ei saa esitellä eikä valmistella käsiteltävää asiaa, osallistua päätöksentekoon toimielimen jäsenenä eikä hoitaa päätöksen toimeenpanoon liittyviä tehtäviä. Kaikkien, jotka osallistuvat päätöksen tekoon tulisi huolehtia omasta esteellisyydestään ja sidonnaisuusilmoituksensa ajantasaisuudesta.

Tarkastuslautakunta on käsitellyt esteellisyyteen liittyvät ongelmat.

Sidonnaisuusilmoitukset

Lähes kaikki sidonnaisuusilmoitukset ovat tehty.

Tarkastuslautakunta pohtii, onko elinvoimaan liittyvä päätöksenteko liiaksi keskittynyt. Samat henkilöt istuvat kunnanhallituksessa ja elinvoimajaostossa. Monipuolisempi näkökulma voisi olla eduksi.

Tarkastuslautakunta toivoo läpinäkyvyyttä päätöksentekoon. Valtuuston työ jää kuntalaisia ajatellen etäiseksi tällä hetkellä. Päätöksentekoon liittyvät asiat käsitellään pääsääntöisesti suljetuissa seminaareissa. Koska varsinainen päätöksenteko kuitenkin tapahtuu lähtökohtaisesti julkisessa valtuuston kokouksessa, päätösten perustelut olisi hyvä avata kokouksessa siten, että yleisön on mahdollista ne ymmärtää. Äänestysprosentti kunnassamme on huolestuttavan matala. Päätöksentekoon liittyvä tiedottaminen voisi olla yksi keino lisätä kiinnostusta kuntapolitiikkaan.

Tarkastuslautakunta on huomionnut, että Ilomantsin kunta on laatinut 2019 yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman; se on positiivista!

Loppusanat

Tarkastuslautakunta katsoo, että kunta on onnistunut asettamissaan tavoitteissa riittävässä määrin. Kunnan toiminta, toimintatavat sekä palvelujen järjestäminen on ollut tarkoituksen-mukaista.

Suomen kuntien taloudellinen tilanne on vaikea, niin myös Ilomantsissa. Vuoden 2019 tilinpäätös oli alijäämäinen. Tulos on ollut tappiollinen nyt kaksi vuotta peräkkäin. Kunnan tavoitteena on tasapainoinen talous vuoden 2021 loppuun mennessä. Tämän eteen tarkastuslautakunta toivoo kaikkien tekevän työtä hyvässä yhteisymmärryksessä.

Ilomantsi on edelleen kokoonsa nähden vireä paikkakunta, joka tarjoaa asukkailleen monipuolisia palveluja. Kunnassamme on valopilkkuja, kuten aktiivihiilitehtaan rakentaminen ja suuren suosion saavuttanut karhufestivaali, jotka luovat uskoa tulevaisuuteen.

Vaikka kunnan taloudessa on isoja haasteita, erityistä huomiota tule antaa vanhuksille ja nuorisolle. Vanhukset ovat hoivansa ansainneet ja nuorissamme on tulevaisuus. Tarkastuslautakunta kiittää kaikkia luottamushenkilöitä sekä viranhaltijoilta yhteistyöstä. Haluamme kiittää kaikkia kunnan toiminnassa mukana olleita arvokkaasta työstä Ilomantsin kunnan ja kuntalaisten hyväksi.

Ilomantsissa 3.6.2020

Ilomantsin Tarkastuslautakunta

Risto Ikonen
Puheenjohtaja

Juha-Matti Sallinen
Varapuheenjohtaja

Eija Hiltunen
Jäsen

Silja Jeskanen
Jäsen

Sirpa Möller
Jäsen

Kalevi Mielonen
Jäsen

Taisto Vanhanen
Jäsen